

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1287/2569

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1055, ป.พ.พ. มาตรา 1061

ย่อ / หลักกฎหมาย

เมื่อหุ้นส่วนคนหนึ่งตาย ห้างหุ้นส่วนย่อมเลิกกันตาม ป.พ.พ. มาตรา 1055 (5) แต่หุ้นส่วนที่ยังอยู่ อาจตกลงกันให้ห้างยังคงอยู่ต่อไป โดยรับทายาทของหุ้นส่วนที่ตายเข้ามาเป็นหุ้นส่วนแทนได้ ข้อเท็จจริงได้ความว่า หลังจาก พ. ถึงแก่ความตาย จ. ในฐานะผู้จัดการมรดกของ พ. โอนหุ้นใน ห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม ข. ให้แก่จำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นบุตรของ พ. และจำเลยที่ 1 เข้ามาบริหาร กิจการโรงแรมแทน พ. โดยตลอด โดยไม่ปรากฏว่าผู้เป็นหุ้นส่วนอื่นได้ทักท้วง พฤติการณ์จึงฟังได้ ว่า หุ้นส่วนอื่นที่ยังคงเหลืออยู่ตกลงกันให้ห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม ข. ยังคงอยู่ต่อไป โดยตกลงรับ จำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นบุตรของ พ. เข้ามาเป็นหุ้นส่วนแทน ทั้งได้ความว่าห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม ข. ยังคงประกอบกิจการเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนไม่มีเจตนาเลิกห้าง แม้จะมี การเปลี่ยนแปลงผู้เป็นหุ้นส่วนรุ่นแรกของห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม ข. แต่ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนยัง ประสงค์ให้ห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม ข. คงอยู่เพื่อประกอบกิจการต่อไป โดยตกลงรับทายาทของ หุ้นส่วนที่ถึงแก่ความตายเข้ามาเป็นหุ้นส่วนแทน และแม้ พ. จะทำพินัยกรรมยกหุ้นใน ห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม ข. ให้แก่โจทก์ทั้งสองซึ่งเป็นหลาน แต่โจทก์ทั้งสองก็ยอมรับว่า จำเลยที่ 1 เป็นทายาทของ พ. ซึ่งเข้าไปบริหารกิจการโรงแรมโดยหุ้นส่วนอื่นให้ความยินยอม ห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม ข. จึงยังไม่เลิกกันตามมาตรา 1055 (5) เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม ข. ยังไม่เลิกกัน โจทก์ทั้งสองในฐานะผู้รับมรดกหุ้นของ พ. ใน ห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม ข. ตามพินัยกรรมจึงมีอำนาจฟ้องเรียกหุ้นหรือทรัพย์สินส่วนของ พ. ใน ห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม ข. โดยไม่จำเป็นต้องจัดการชำระบัญชีของห้างหรือตกลงกันให้จัดการ ทรัพย์สินของห้างโดยวิธีอื่นในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันตามมาตรา 1061 วรรคหนึ่ง

คำพิพากษา

โจทก์ทั้งสองฟ้องและแก้ไขคำฟ้องขอให้เพิกถอนนิติกรรมการให้ที่ดินเฉพาะส่วนตามที่ดินโฉนด เลขที่ 9366 และ 9367 ระหว่างจำเลยที่ 1 และจำเลยที่ 2 ให้จำเลยที่ 1 โอนหุ้นใน ห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม ข. ส่วนของนายเพิ่มบุญแก่โจทก์ทั้งสอง และให้จำเลยทั้งสอง จดทะเบียนโอนที่ดินโฉนดเลขที่ 9366 และ 9367 ให้แก่โจทก์ทั้งสอง หากจำเลยทั้งสองไม่ ดำเนินการให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนา จำเลยที่ 1 ให้การและแก้ไขคำให้การขอให้ ยกฟ้อง ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า ให้เพิกถอนรายการจดทะเบียนนิติกรรมการให้ที่ดินเฉพาะส่วนตาม ที่ดินโฉนดเลขที่ 9366 และ 9367 ระหว่างจำเลยที่ 1 และจำเลยที่ 2 เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2555 ให้จำเลยที่ 1 โอนหุ้นในโรงแรม ข. โฮเต็ล (ที่ถูก หุ้นในห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม ข.) และ จดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินโฉนดเลขที่ 9666 (ที่ถูก 9366) และ 9367 ซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงแรม ข. โฮเต็ลให้แก่โจทก์ทั้งสอง หากจำเลยที่ 1 ไม่ดำเนินการดังกล่าว ให้ถือเอาคำพิพากษาแทน การแสดงเจตนาของจำเลยที่ 1 ค่าฤชาธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีให้เป็นพับ จำเลย ทั้งสองอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 7 พิพากษากลับ ให้ยกฟ้อง ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสองศาลให้เป็น พับ โจทก์ทั้งสองฎีกา โดยได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา ระหว่างพิจารณาของศาลฎีกา จำเลยที่ 1 ถึง

แก่ความตาย จำเลยที่ 2 ทายาทของจำเลยที่ 1 ยื่นคำร้องขอเข้าเป็นคู่ความแทน ศาลฎีกาอนุญาต ศาลฎีกาแผนกคดีพาณิชย์และเศรษฐกิจวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงที่จำเลยทั้งสองไม่ได้ให้การต่อสู้และข้อเท็จจริงที่คู่ความไม่ได้โต้เถียงกันในชั้นฎีการับฟังเป็นยุติว่า โจทก์ทั้งสองเป็นบุตรของนายพิศลย์และนางชูศรี นายพิศลย์เป็นบุตรของนายเพิ่มบุญและนางจางโหมม้วย มีพี่น้องร่วมบิดามารดา 3 คน คือ นายพิศลย์ จำเลยที่ 1 และนางสาวลัดดาวัลย์ เมื่อปี 2514 นายเพิ่มบุญ นางสำเภา และนางสาวลาวัลย์ ร่วมกันจัดตั้งห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม ข. ประกอบกิจการโรงแรม ข. โฮเต็ลปลูกสร้างบนที่ดินโฉนดเลขที่ 9366 และ 9367 วันที่ 22 ตุลาคม 2524 นายเพิ่มบุญทำพินัยกรรมยกหุ้นในห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม ข. ส่วนของนายเพิ่มบุญทั้งหมดให้แก่โจทก์ทั้งสองคนละส่วนเท่า ๆ กัน วันที่ 25 ตุลาคม 2524 นายเพิ่มบุญถึงแก่ความตาย วันที่ 10 สิงหาคม 2525 ศาลชั้นต้นมีคำสั่งตั้งให้นางจางโหมม้วยเป็นผู้จัดการมรดกของนายเพิ่มบุญ วันที่ 24 สิงหาคม 2525 นางจางโหมม้วยในฐานะผู้จัดการมรดกของนายเพิ่มบุญทำนิติกรรมและจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินโฉนดเลขที่ 9366 และ 9367 ส่วนที่มีชื่อนายเพิ่มบุญให้แก่จำเลยที่ 1 ต่อมาวันที่ 19 ธันวาคม 2555 จำเลยที่ 1 ทำนิติกรรมและจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินโฉนดเลขที่ 9366 และ 9367 ส่วนที่ได้รับโอนมาดังกล่าวให้แก่จำเลยที่ 2 มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามที่โจทก์ทั้งสองได้รับอนุญาตให้ฎีกาว่า โจทก์ทั้งสองไม่มีอำนาจฟ้องด้วยเหตุที่ห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม ข. เลิกกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1055 (5) และยังไม่ได้จัดการชำระบัญชีหรือตกลงให้จัดการทรัพย์สินของห้างโดยวิธีอื่นในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันดังที่ศาลอุทธรณ์ภาค 7 วินิจฉัยหรือไม่ เห็นว่า เมื่อหุ้นส่วนคนหนึ่งตาย ห้างหุ้นส่วนย่อมเลิกกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1055 (5) แต่หุ้นส่วนที่ยังอยู่อาจตกลงกันให้ห้างยังคงอยู่ต่อไป โดยรับทายาทของหุ้นส่วนที่ตายเข้ามาเป็นหุ้นส่วนแทนได้ ข้อเท็จจริงได้ความจากทางนำสืบของคู่ความว่า หลังจากนายเพิ่มบุญถึงแก่ความตาย นางจางโหมม้วยในฐานะผู้จัดการมรดกของนายเพิ่มบุญโอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม ข. ให้แก่จำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นบุตรของนายเพิ่มบุญ และจำเลยที่ 1 เข้ามาบริหารกิจการโรงแรม ข. โฮเต็ลแทนนายเพิ่มบุญโดยตลอดตั้งแต่ปี 2525 นับถึงวันฟ้องวันที่ 9 กันยายน 2562 เป็นเวลา 37 ปีเศษ โดยไม่ปรากฏว่าผู้เป็นหุ้นส่วนอื่นได้ทักท้วง พฤติการณ์จึงฟังได้ว่า นางสำเภาและนางสาวลาวัลย์หุ้นส่วนอื่นที่ยังคงเหลืออยู่ตกลงกันให้ห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม ข. ยังคงอยู่ต่อไป โดยตกลงรับจำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นบุตรของนายเพิ่มบุญเข้ามาเป็นหุ้นส่วนแทน ทั้งจำเลยที่ 1 ยังเบิกความว่า ภายหลังจากที่จำเลยที่ 1 เข้ามาเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม ข. แล้ว นางสำเภาโอนหุ้นให้แก่นางจันทร์จิรา ส่วนนางสาวลาวัลย์โอนหุ้นให้นายนางสงวน สอดคล้องกับสำเนาคำขอจดทะเบียนพาณิชย์และสำเนาใบทะเบียนพาณิชย์ ที่ระบุว่า เมื่อวันที่ 23 เมษายน 2533 นางสำเภายื่นคำขอจดทะเบียนพาณิชย์โดยระบุชื่อนางสำเภา จำเลยที่ 1 และนายสงวนเป็นผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม ข. และเมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2544 นายทะเบียนกรมพัฒนาธุรกิจการค้า สำนักงานกลางทะเบียนพาณิชย์ ได้ออกใบทะเบียนพาณิชย์เพื่อแสดงว่า นายนางสงวน นางจันทร์จิรา และจำเลยที่ 1 ได้จดทะเบียนพาณิชย์ตามพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499 โดยใช้ชื่อในการประกอบพาณิชย์กิจว่า ห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม ข. แสดงให้เห็นว่า ตั้งแต่นายเพิ่มบุญ นางสำเภา และนางสาวลาวัลย์ ร่วมกันจัดตั้งห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม ข. เพื่อประกอบกิจการโรงแรม ข. โฮเต็ลในปี 2514 เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนไม่มีเจตนาเลิกห้าง แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงผู้เป็นหุ้นส่วนรุ่นแรกของห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม ข. แต่ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนยังประสงค์ให้ห้างหุ้นส่วนสามัญ

โรงแรม ข. คงอยู่เพื่อประกอบกิจการโรงแรม ข. โฮเต็ลต่อไป โดยนางสำเภาและนางสาวลาวัลย์ ตกลงรับจำเลยที่ 1 เข้ามาเป็นหุ้นส่วนแทนนายเพิ่มบุญ ต่อมาจำเลยที่ 1 และนางสำเภาตกลงรับ นายสงวนเข้ามาเป็นหุ้นส่วนแทนนางสาวลาวัลย์ หลังจากนั้นจำเลยที่ 1 และนายสงวนยังตกลงรับ นางจันทร์จิราเข้ามาเป็นหุ้นส่วนแทนนางสำเภา จากข้อเท็จจริงดังกล่าวมาเห็นได้ว่า ห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม ข. ยังไม่เลิกกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1055 (5) แม้นายเพิ่มบุญจะทำพินัยกรรมยกหุ้นในห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม ข. ให้แก่โจทก์ทั้งสองซึ่งเป็น หลานของนายเพิ่มบุญ แต่โจทก์ทั้งสองก็ยอมรับในฎีกาว่า จำเลยที่ 1 เป็นทายาทของนายเพิ่มบุญ ซึ่งเข้าไปบริหารกิจการโรงแรม ข. โฮเต็ลโดยหุ้นส่วนอื่นให้ความยินยอม ห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม ข. จึงยังไม่เลิกกัน เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม ข. ยังไม่เลิกกัน จึงไม่จำเป็นต้อง จัดการชำระบัญชีของห้างหรือตกลงกันให้จัดการทรัพย์สินของห้างโดยวิธีอื่นในระหว่างผู้เป็น หุ้นส่วนด้วยกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1061 วรรคหนึ่ง ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 7 วินิจฉัยว่า หลังจากนายเพิ่มบุญถึงแก่ความตายและห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม ข. เลิกกันแล้ว ไม่ ปรากฏว่ามีการจัดการชำระบัญชีของห้างหรือตกลงกันให้จัดการทรัพย์สินของห้างโดยวิธีอื่นใน ระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกัน โจทก์ทั้งสองในฐานะผู้รับมรดกหุ้นของนายเพิ่มบุญใน ห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม ข. จึงไม่มีอำนาจฟ้องเรียกเงินหุ้นหรือทรัพย์สินส่วนของนายเพิ่มบุญใน ห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม ข. มาเป็นของโจทก์ทั้งสอง และพิพากษายกฟ้องมานั้น ศาลฎีกาไม่ เห็นพ้องด้วย ฎีกาของโจทก์ทั้งสองฟังขึ้นว่า โจทก์ทั้งสองมีอำนาจฟ้องเป็นคดีนี้ สำหรับประเด็นอื่น ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 7 ยังไม่ได้วินิจฉัยนั้น เมื่อปรากฏตามสำนวนว่าคู่ความสืบพยานเสร็จสิ้นและคดี ขึ้นมาสู่การพิจารณาของศาลฎีกาแล้ว เพื่อไม่ให้คดีล่าช้า ศาลฎีกาจึงเห็นสมควรวินิจฉัยปัญหาใน ประเด็นอื่น ๆ ไปเสียในคราวเดียวโดยไม่จำเป็นต้องย้อนสำนวนกลับไปให้ศาลอุทธรณ์ภาค 7 วินิจฉัย ใหม่อีก มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของจำเลยทั้งสองว่า กรณีมีเหตุเพิกถอนนิติกรรมและการ จดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินโฉนดเลขที่ 9366 และ 9367 ส่วนที่มีชื่อนายเพิ่มบุญถือ กรรมสิทธิ์รวมระหว่างจำเลยที่ 1 และจำเลยที่ 2 เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2555 และให้จำเลยที่ 1 โอน หุ้นในห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม ข. ส่วนของนายเพิ่มบุญให้แก่โจทก์ทั้งสอง กับให้จำเลยทั้งสอง จดทะเบียนโอนที่ดินโฉนดเลขที่ 9366 และ 9367 ให้แก่โจทก์ทั้งสองตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น หรือไม่ การจะวินิจฉัยปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องวินิจฉัยเสียก่อนว่า ที่ดินโฉนดเลขที่ 9366 และ 9367 เป็นทรัพย์สินที่นายเพิ่มบุญ นางสำเภา และนางสาวลาวัลย์นำมาลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนสามัญ โรงแรม ข. หรือไม่ โดยจำเลยทั้งสองอุทธรณ์ว่า ที่ดินโฉนดเลขที่ 9366 และ 9367 เป็นกรรมสิทธิ์ ของนายเพิ่มบุญ นางสำเภา และนางสาวลาวัลย์ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา มิใช่กรรมสิทธิ์ของ ห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม ข. ซึ่งเป็นนิติบุคคล ขณะจดทะเบียนจัดตั้งห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม ข. ระบุเพียงว่า จำเลยที่ 1 นางสำเภา และนายสงวนลงหุ้นด้วยเงินคนละ 70,000 บาท ไม่ปรากฏว่าได้ นำที่ดินทั้งสองแปลงมาลงหุ้นด้วย เห็นว่า ตามสำเนาโฉนดที่ดิน ระบุว่า วันที่ 13 มกราคม 2512 นายสุรัชย์และนางสาวลาวัลย์ร่วมกันซื้อที่ดินทั้งสองแปลง วันที่ 14 สิงหาคม 2512 นายสุรัชย์ทำ นิติกรรมให้ที่ดินทั้งสองแปลงเฉพาะส่วนของตนแก่นายเพิ่มบุญ ต่อมาวันที่ 12 เมษายน 2514 นายเพิ่มบุญ นางสำเภา และนางสาวลาวัลย์มีชื่อเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์รวมกันที่ดินทั้งสองแปลง ข้อเท็จจริงดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า นายเพิ่มบุญ นางสำเภา และนางสาวลาวัลย์มีเจตนานำที่ดิน ทั้งสองแปลงมาลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม ข. มิเช่นนั้นนายเพิ่มบุญและนางสาวลาวัลย์ก็ไม่ จำต้องจดทะเบียนให้นางสำเภาเข้ามามีชื่อเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์รวมกันที่ดินทั้งสองแปลงดังกล่าว

ประกอบกับจำเลยทั้งสองให้การเพียงว่า ที่ดินทั้งสองแปลงเป็นทรัพย์สินนอกพินัยกรรม ไม่ได้ให้การปฏิเสธต่อสู้ว่าที่ดินทั้งสองแปลงมีใช้ทรัพย์สินที่ผู้เป็นหุ้นส่วนนำมาลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม ข. อีกทั้งในชั้นพิจารณาจำเลยทั้งสองก็นำสืบว่า นายเพ็ญบุญ นางสำเภา และนางสาวลาวัลย์ร่วมกันจัดตั้งห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม ข. เพื่อประกอบกิจการโรงแรม ข. โฮเต็ล โดยลงหุ้นกันคนละ 70,000 บาท มีได้นำสืบโต้แย้งว่า ที่ดินทั้งสองแปลงมีใช้ทรัพย์สินที่ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนนำมาลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม ข. การที่ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนในห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม ข. ปลุกสร้างอาคารโรงแรม ข. โฮเต็ลบนที่ดินโฉนดเลขที่ 9366 และ 9367 ซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนมีชื่อเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ และใช้ประโยชน์ในที่ดินดังกล่าวติดต่อกันมาหลายสิบปี โดยมิได้จ่ายค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์หรือค่าเช่าให้แก่บุคคลที่มีชื่อถือกรรมสิทธิ์รวม พยานหลักฐานของโจทก์ทั้งสองจึงมีน้ำหนักรับฟังได้ว่า นายเพ็ญบุญ นางสำเภา และนางสาวลาวัลย์ผู้เป็นหุ้นส่วนได้นำที่ดินโฉนดเลขที่ 9366 และ 9367 มาลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม ข. ที่ดินทั้งสองแปลงซึ่งรวมทั้งส่วนที่มีชื่อนายเพ็ญบุญเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์รวมจึงเป็นทรัพย์สินที่เอามาใช้ในกิจการของห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม ข. นายเพ็ญบุญซึ่งเป็นหุ้นส่วนและเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์รวมในที่ดินทั้งสองแปลงดังกล่าว ย่อมมีสิทธิจำหน่ายส่วนของตน หรือจำนอง หรือก่อให้เกิดภาระติดพันก็ได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1361 วรรคหนึ่ง เมื่อได้ความว่า นายเพ็ญบุญทำพินัยกรรมยกหุ้นของตนที่มีอยู่ในห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม ข. ให้แก่โจทก์ทั้งสองคนละส่วนเท่า ๆ กัน มิได้ยกให้แก่นางจางโหมม้วยและจำเลยทั้งสอง เมื่อนายเพ็ญบุญถึงแก่ความตาย หุ้นของนายเพ็ญบุญย่อมตกเป็นกรรมสิทธิ์ของโจทก์ทั้งสองทันทีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1599 นางจางโหมม้วยและจำเลยทั้งสองจึงไม่มีสิทธิเข้าเกี่ยวข้องกับหุ้นส่วนและทรัพย์สินในห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม ข. ซึ่งรวมถึงที่ดินโฉนดเลขที่ 9366 และ 9367 ที่เอามาใช้ในกิจการของห้างไม่ว่าในทางใด การที่นางจางโหมม้วยในฐานะผู้จัดการมรดกของนายเพ็ญบุญทำนิติกรรมและจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินโฉนดเลขที่ 9366 และ 9367 ส่วนที่มีชื่อนายเพ็ญบุญให้แก่จำเลยที่ 1 และต่อมาจำเลยที่ 1 ทำนิติกรรมและจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินโฉนดเลขที่ 9366 และ 9367 ส่วนที่ได้รับโอนมาดังกล่าวให้แก่จำเลยที่ 2 ทั้งที่นายเพ็ญบุญทำพินัยกรรมยกหุ้นส่วนในห้างซึ่งย่อมรวมถึงทรัพย์สินดังกล่าวให้แก่โจทก์ทั้งสองนั้น จึงเป็นการกระทำที่ไม่มีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมาย ไม่ก่อให้เกิดสิทธิใด ๆ แก่จำเลยทั้งสองในที่ดินโฉนดเลขที่ 9366 และ 9367 ส่วนที่มีชื่อนายเพ็ญบุญถือกรรมสิทธิ์รวม การทำนิติกรรมระหว่างนางจางโหมม้วยกับจำเลยที่ 1 และการทำนิติกรรมระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 เกี่ยวกับที่ดินทั้งสองแปลงดังกล่าวก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินในห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม ข. ซึ่งนายเพ็ญบุญทำพินัยกรรมยกให้แก่โจทก์ทั้งสองไปแล้ว กรณีจึงมีเหตุเพิกถอนนิติกรรมและการจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินโฉนดเลขที่ 9366 และ 9367 ส่วนที่มีชื่อนายเพ็ญบุญระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2555 และจดทะเบียนใส่ชื่อโจทก์ทั้งสองเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์รวมในที่ดินทั้งสองแปลงดังกล่าวเฉพาะส่วนของนายเพ็ญบุญได้ ส่วนที่โจทก์ทั้งสองขอให้จำเลยที่ 1 โอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม ข. ส่วนของนายเพ็ญบุญให้แก่โจทก์ทั้งสองนั้น เห็นว่า โจทก์ทั้งสองนำสืบว่า เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2525 จำเลยที่ 1 โอนหุ้นของนายเพ็ญบุญในห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม ข. ไปเป็นของจำเลยที่ 1 กับทั้งจำเลยที่ 1 เองก็เบิกความยอมรับว่านางจางโหมม้วยได้โอนหุ้นของนายเพ็ญบุญในห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม ข. ให้แก่จำเลยที่ 1 ด้วย ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า นางจางโหมม้วยในฐานะผู้จัดการมรดกของนายเพ็ญบุญโอนหุ้นของนายเพ็ญบุญในห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม

ข. ซึ่งเป็นทรัพย์สินตามพินัยกรรมที่ตกได้แก่โจทก์ทั้งสองไปให้แก่จำเลยที่ 1 โดยไม่มีสิทธิอันชอบด้วยกฎหมาย จำเลยที่ 1 จึงต้องโอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม ข. ส่วนของนายเพ็ญบุญให้แก่โจทก์ทั้งสอง ที่ศาลชั้นต้นวินิจฉัยมานั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย อุทธรณ์ของจำเลยทั้งสองในข้อนี้ฟังไม่ขึ้น มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของจำเลยทั้งสองในข้อสุดท้ายว่า พ้องโจทก์ทั้งสองขาดอายุความหรือไม่ เห็นว่า คดีนี้โจทก์ทั้งสองในฐานะทายาทผู้รับมรดกตามพินัยกรรมของนายเพ็ญบุญฟ้องเรียกเอาหุ้นในห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม ข. ซึ่งรวมถึงที่ดินโฉนดเลขที่ 9366 และ 9367 ซึ่งเป็นมรดกตกทอดแก่โจทก์ทั้งสองตามพินัยกรรมตั้งแต่เจ้ามรดกตาย นางจางโหมม้วยในฐานะผู้จัดการมรดกยอมต้องโอนที่ดินทั้งสองแปลงดังกล่าวให้แก่โจทก์ทั้งสองตามพินัยกรรม แต่กลับโอนที่ดินทั้งสองแปลงให้แก่จำเลยที่ 1 และจำเลยที่ 1 โอนที่ดินทั้งสองแปลงดังกล่าวให้แก่จำเลยที่ 2 กรณีจึงมิใช่เป็นการจัดการมรดกตามกฎหมายซึ่งต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งอายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1754 แต่กรณีเป็นการที่โจทก์ทั้งสองในฐานะเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินตามพินัยกรรมใช้สิทธิติดตามเอาคืนทรัพย์สินของตนจากจำเลยที่ 2 ซึ่งไม่มีสิทธิยึดถือไว้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1336 จึงไม่มีกำหนดอายุความ ที่ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่าพ้องโจทก์ไม่ขาดอายุความมานั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย อุทธรณ์ของจำเลยทั้งสองฟังไม่ขึ้น ส่วนอุทธรณ์ข้ออื่น ๆ ของจำเลยทั้งสองนอกจากนี้ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยเพราะไม่ทำให้ผลของคดีเปลี่ยนแปลง และเมื่อเป็นดังที่วินิจฉัยข้างต้น ฎีกาของโจทก์ทั้งสองที่ขอให้บังคับตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นจึงฟังขึ้น พิพากษากลับเป็นว่า ให้เพิกถอนนิติกรรมการจดทะเบียนการให้ที่ดินโฉนดเลขที่ 9366 และ 9367 ระหว่างจำเลยที่ 1 และจำเลยที่ 2 และให้จำเลยที่ 1 โอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนสามัญโรงแรม ข. ในส่วนของนายเพ็ญบุญ แก่โจทก์ทั้งสองคนละส่วนเท่า ๆ กัน กับให้จำเลยที่ 1 จดทะเบียนใส่ชื่อโจทก์ทั้งสองในที่ดินโฉนดเลขที่ 9366 และ 9367 เฉพาะส่วนของนายเพ็ญบุญ หากไม่ดำเนินการให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของจำเลยทั้งสอง ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสามศาลให้เป็นพับ

องค์คณะ

ไตรรัตน์ แก้วศรีนวล · ฉัตรชัย ไทรโชต · เอื้อน ขุนแก้ว

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/1287/2569>